

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
30 серпня 2023 року,
протокол № 2.

Ректор, голова вченої ради університету,
доктор юридичних наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК

30 серпня 2023 року

М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«РЕГЛАМЕНТИ, ПРОЦЕДУРИ І РІШЕННЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ»
для підготовки на другому (освітньому) рівні
здобувачів вищої освіти освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування

м. Хмельницький
2023

РОЗРОБНИК:

Доцентка кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
кандидатка юридичних наук, доцентка
25 серпня 2023 року

_____ Ірина РИЖУК

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права
28 серпня 2023 року, протокол № 1.

Завідувач кафедри,
доктор юридичних наук, професор

28 серпня 2023 року

_____ Олександр БУХАНЕВИЧ

Деканеса факультету публічного управління та
адміністрування, кандидатка економічних
наук, доцентка
28 серпня 2023 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2023 року, протокол № 1.

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка
28 серпня 2023 року

_____ Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

	Стор.
1. Опис навчальної дисципліни	– 4
2. Заплановані результати навчання	– 5
3. Програма навчальної дисципліни	– 6
4. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 8
4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 8
4.2. Аудиторні заняття	– 9
4.3. Самостійна робота студентів	– 9
5. Методи навчання та контролю	– 9
6. Схема нарахування балів	– 10
7. Рекомендовані джерела	– 10
7.1. Основні джерела	– 10
7.2. Допоміжні джерела	– 11
8. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 12

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– 28 Публічне управління та адміністрування
2. Код і назва спеціальності	– 281 Публічне управління та адміністрування
3. Назва освітньої програми	– Освітньо-професійна програма «Магістр публічного управління та адміністрування. Територіальне управління та місцеве самоврядування»
4. Назва дисципліни	– Регламенти, процедури і рішення органів місцевого самоврядування
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Код дисципліни	– МППВ 2.4
7. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– другий
8. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
9. Курс / рік навчання	– перший
10. Семестр	– другий
11. Обсяг вивчення дисципліни:	
1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 4 / 120
2) денна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 36
% від загального обсягу	– 30
лекційні заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 50
семінарські заняття (годин)	– 18
% від обсягу аудиторних годин	– 50
самостійна робота (годин)	– 84
% від загального обсягу тижневих годин:	
аудиторних занять	– 2
самостійної роботи	– 5
3) заочна форма навчання:	
аудиторні заняття (годин)	– 16
% від загального обсягу	– 13,33
лекційні заняття (годин)	– 8
% від обсягу аудиторних годин	– 50
семінарські заняття (годин)	– 8
% від обсягу аудиторних годин	– 50
самостійна робота (годин)	– 104
% від загального обсягу тижневих годин:	
аудиторних занять	– 1
самостійної роботи	– 6
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– МППО 2 Право в публічному управлінні, МППВ 1.9 Нормотворчість в органах публічного управління та адміністрування, МППВ 1.6 Аналітичне забезпечення управлінських рішень,

- 2) супутні дисципліни
  - МППВ 1.7 Антикорупційна політика та запобігання корупції в публічному управлінні
  - МППО 8 Територіальне управління та розвиток місцевого самоврядування, МППВ 2.5 Місцеві вибори та служба в органах місцевого самоврядування
- 3) наступні дисципліни
  - МППВ 3.9 Регіональні та муніципальні цільові програми.
- 14. Мова вивчення дисципліни
  - українська.

2. Заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни:

ЗК 1. Здатність абстрактно, критично мислити, аналізувати сучасні соціально-економічні проблеми розвитку суспільства, синтезувати отримані знання та формувати обґрунтовані пропозиції, стверджувати власну життєву позицію.

ЗК 3. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.

СК 7. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

СК 8. Здатність визначати напрями розвитку галузі, території, інших об'єктів публічного управління та розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях.

Програмні результати навчання:

РН01. Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.

РН02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

РН 07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен продемонструвати такі результати навчання:</i>
<i>1. Знання</i>
1.1) відтворювати визначення понятійно-термінологічного апарату навчальної дисципліни;
1.2) знати основні підходи до розуміння сутності міжнародної та європейської безпеки;
1.3) впорядковувати наукові підходи до вивчення складових системи національної безпеки.
1.4) знати основні підходи до розуміння сутності міжнародної та європейської безпеки;
<i>2. Розуміння</i>
2.1) обговорювати зміст основних повноважень органів місцевого самоврядування;
2.2) пояснити який вид муніципального правового акту є необхідним для врегулювання тих чи інших відносин;
2.3) визначити правові та соціальні наслідки вступу в дію акту органу місцевого самоврядування;
2.4) описувати структурні елементи правового акту органу місцевого самоврядування;

2.5) пояснювати місце і роль муніципальної правотворчості в системі повноважень даних органів;
3. Застосування знань
3.1) застосовувати відповідні положення чинного законодавства при складанні проекту акту органу місцевого самоврядування;
3.2) вирішувати ситуативні задачі і практичні завдання що правового врегулювання питань органами місцевого самоврядування;
3.3) проектувати констатуючу та розпорядчу частину правового акту органу місцевого самоврядування;
3.4) проектувати регламенти, статuti, положення, інструкції, місцеві бюджети та інші акти, які уповноважені приймати органи місцевого самоврядування;
4. Аналіз
4.1) виділяти особливості проектування регламентів, рішень та розпоряджень;
4.2) аналізувати проблеми правового регулювання муніципальної правотворчості;
4.3) порівнювати правовий статус сільського, селищного, міського голови та старости;
4.4) аналізувати законодавчі проблеми визначення кола суб'єктів права муніципальної нормотворчої ініціативи;
4.5) розмежування сфери правового регулювання нормативно-правових та індивідуальних актів;
5. Синтез
5.1) упорядковувати процедурно-процесуальні вимоги до проектів нормативно-правових актів, внесених до органів місцевого самоврядування;
5.2) узагальнювати способи офіційного оприлюднення нормативно-правових актів органів місцевого самоврядування;
5.3) пояснювати механізм нормотворчого провадження в органах місцевого самоврядування;
5.4) систематизувати технології нормотворчості органів місцевого самоврядування;
6. Оцінювання
6.1) оцінювати засоби удосконалення правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування;
6.2) пояснювати розмежування сфер (предметів) правового регулювання між законодавчими актами та регламентами місцевих рад;
6.3) проводити аналіз суті нормотворчості як способу реалізації компетенції органів місцевого самоврядування;
6.4) пояснювати особливості нормотворчої діяльності місцевих рад, їх виконавчих органів, сільських, селищних, міських голів;
7. Створення (творчість)
7.1) складати проекти регламентів і документів органів місцевого самоврядування;
7.2) розробляти бюджетні запити, пропозиції до формування бюджетів територіальних громад, обґрунтовані управлінські рішення щодо визначення місцевих податків і зборів;
7.3) формулювати своє бачення щодо перспектив вдосконалення нормотворчої діяльності органів місцевого самоврядування;
7.4) розробляти індивідуальні і нормативні управлінські акти органів місцевого самоврядування;
7.5) висловлювати власну правову позицію щодо дотримання правових, мовних, технічних норм при прийнятті правового акту органу місцевого самоврядування.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Загальна характеристика повноважень органів місцевого самоврядування

Поняття повноважень органів місцевого самоврядування. Принцип розподілу повноважень між представницькими органами місцевого самоврядування сільськими,

селищними, міськими головами, старостами та виконавчими органами місцевого самоврядування.

Загальна та виключна компетенція сільських, селищних, міських рад.

Загальна характеристика повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. Власні та делеговані повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. Галузеві повноваження виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад.

Повноваження сільських, селищних, міських голів.

Місце нормотворчих повноважень в системі повноважень органів місцевого самоврядування.

Тема 2. Муніципальна нормотворчість як форма здійснення місцевого самоврядування

Методологічні підходи до визначення сутності правотворчості та муніципальної нормотворчості. Розмежування поняття «правотворчість» та «нормотворчість». Зміст нормотворчої діяльності в органах місцевого самоврядування.

Поняття муніципальної нормотворчості. Загальна характеристика стадій муніципального нормотворчого процесу в Україні. Шляхи удосконалення нормотворчого процесу місцевого самоврядування.

Тема 3. Технологія нормотворчості представницьких органів місцевого самоврядування

Нормотворчість як спосіб реалізації компетенції представницьких органів місцевого самоврядування. Організаційно-правові форми нормотворчої діяльності представницьких органів місцевого самоврядування. Правове регулювання нормотворчої діяльності представницьких органів місцевого самоврядування.

Технологія нормотворчості представницьких органів місцевого самоврядування. Підготовка проекту нормативно-правового акта. Офіційне внесення проекту нормативно-правового акта до представницького органу місцевого самоврядування. Нормотворче провадження в представницькому органі місцевого самоврядування. Офіційне оприлюднення нормативно-правового акта.

Тема 4. Порядок прийняття рішення місцевими радами

Поняття рішення місцевої ради як найпоширенішого акту органу місцевого самоврядування.

Основні етапи процесу розробки будь-якого рішення місцевої ради. Суб'єкти, які мають право брати участь у процесі розробки рішень місцевих рад, та їх основні повноваження. Юридична сила, предмет, порядок розробки та особливості прийняття рішень місцевих рад. Процедурно-процесуальні вимоги до проектів рішень місцевої ради.

Процес запровадження рішень місцевої ради в муніципальну практику.

Тема 5. Порядок прийняття розпоряджень сільським, селищним, міським головою

Поняття та нормативне регулювання розпоряджень як ненормативних правових актів головної посадової особи територіальної громади. Підготовка констатуючої та розпорядчої частини проекту розпорядження. Обов'язкові реквізити розпорядження.

Процедури погодження і візування проекту розпорядження.

Підписання розпорядження та додатків до нього, набрання ним чинності, реєстрація та зберігання.

Особливості підготовки проекту розпорядження, який готується з метою внесення змін або доповнень в раніше прийняте розпорядження.

Процедура оскарження розпорядження прийнятого сільським, селищним, міським головою.

Тема 6. Прийняття рішень виконавчими органами місцевих рад

Організаційні форми роботи виконавчих органів місцевих рад.

Загальна характеристика, поняття та правове регулювання нормотворчої діяльності виконавчих органів місцевих рад.

Дотримання вимог нормопроектної техніки та законів логіки при підготовці проектів рішень виконавчих органів місцевих рад. Погодження і візування проекту рішення, його підписання, набрання ним чинності, ресстрація та зберігання.

Особливості розробки та розгляду виконавчим комітетом проектів регуляторних актів у сфері господарської діяльності.

Процедура відміни рішень виконавчих органів місцевих рад.

Тема 7. Структура та порядок прийняття регламенту місцевої ради

Проблеми розмежування сфер (предметів) правового регулювання між законодавчими актами та регламентами місцевих рад. Порядок прийняття, функції, структура регламенту місцевої ради. Контроль за дотриманням приписів регламенту місцевої ради та набрання ним чинності.

Засоби удосконалення правового регулювання діяльності органів місцевого самоврядування.

Тема 8. Процедура затвердження місцевого бюджету та внесення змін до нього

Місцеві бюджети. Бюджет розвитку. Доходи та видатки місцевих бюджетів. Збалансування доходів і видатків місцевих бюджетів. Участь держави у формуванні доходів місцевих бюджетів.

Порядок розробки, розгляду і затвердження місцевого бюджету. Фінансування витрат, пов'язаних із здійсненням органами місцевого самоврядування повноважень органів державної виконавчої влади. Бюджетні слухання. Контроль за виконанням місцевого бюджету. Аудит бюджету.

Місцеві податки і збори та їх роль у забезпеченні фінансової незалежності місцевого самоврядування.

Фінансово-кредитні ресурси місцевого самоврядування: поняття і структура. Муніципальні позики. Місцеві фінансові інститути. Фінансові ресурси підприємств, що перебувають у комунальній власності. Реформування міжбюджетних відносин в Україні.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Загальна характеристика повноважень органів місцевого самоврядування	14	2	2	–	–	10	15	1	1	–	–	13
2.	Муніципальна нормотворчість як форма здійснення місцевого самоврядування	14	2	2	–	–	10	15	1	1	–	–	13

3.	Технологія нормотворчості представницьких органів місцевого самоврядування	14	2	2	–	–	10	15	1	1	–	–	13
4.	Порядок прийняття рішення радами	14	2	2	–	–	10	15	1	1	–	–	13
5.	Порядок прийняття розпоряджень сільським, селищним, міським головою	14	2	2	–	–	10	15	1	1	–	–	13
6.	Прийняття рішень виконавчими органами місцевих рад	16	2	2	–	–	12	15	1	1	–	–	13
7.	Структура та порядок прийняття регламенту місцевої ради	16	2	2	–	–	12	15	1	1	–	–	13
8.	Процедура затвердження місцевого бюджету та внесення змін до нього	18	4	4	–	–	10	15	1	1	–	–	13
	Усього годин:	120	18	18	–	–	84	120	8	8			104

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 5.2.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів денної форми навчання включає завдання до кожної теми. Самостійна робота студентів заочної форми навчання передбачена навчальним планом у формі виконання домашньої контрольної роботи.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.3. Студенти денної форми навчання виконують індивідуальні завдання у формі проектів актів органів місцевого самоврядування.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в навчально-методичних матеріалах з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) створення проблемних ситуацій;
- 3) видача випереджальних завдань до лекції;
- 4) слайдова презентація;
- 5) експрес-опитування, діалог, дискусія;
- 6) методи активного слухання та методи зворотного зв'язку.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

1) дискусійне обговорення проблемних питань;
2) вирішення ситуаційних завдань та кейсів із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

3) методи активного слухання, диференціації та методи рефлексії.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;

2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;

3) виконання практичних завдань із застосуванням сучасних інформаційних технологій;

4) захист підготовленої презентації.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку.

Структура залікового білета включає 2 теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до схеми, наведеної на рисунку 6.1.

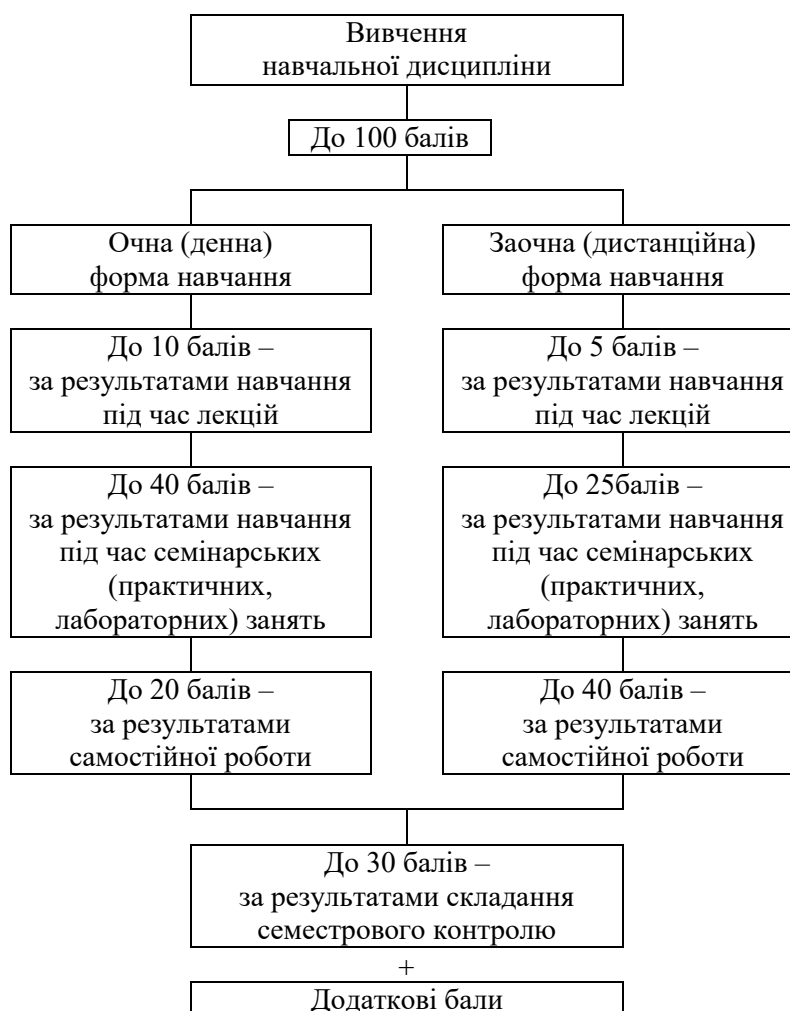

Рисунок 6.1 Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань, визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>.
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
4. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>.
5. Барський В.Р. Нормотворчість представницьких органів місцевого самоврядування в Україні. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02. Одеська нац. юрид. акад. Одеса, 2006. 18 с.
6. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Юридична думка, 2010. 656 с.
7. Ганич О.А., Леонов О.Л. Правотворчість у державному управлінні: навчальний посібник. Донецьк, 2016. 209 с.
8. Дзюбенко О. Юридична техніка відомчої нормотворчості в Україні: монографія. Київ: НікаНова, 2012. 282 с.
9. Любченко П.М. Муніципальне право України: навчальний посібник; НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування. Харків: ФІНН, 2012. 496 с.
10. Нормотворчий процес та правозастосування: навчальний посібник / О.В. Попова. Київ: НУБіП України, 2022. 168 с.
11. Основи місцевого самоврядування: науково-практичний посібник / авт.кол. за заг. ред. В.М. Олуйка. Хмельницький: ЦППК, 2008. 730 с.
12. Проведення експертизи проектів нормативно-правових актів з використанням методики вирішення проблем / Т. Фулей, Л. Лукас, Л. Сайц. Київ, 2013. 168 с.
13. Риндюк В.І. Нормотворча діяльність: практикум; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. Ф.П. Шульженка. Київ: КНЕУ, 2013. 127 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Галус О.О. Форми безпосереднього народовладдя в Україні: монографія. наук. ред. Г.О. Мурашин. Хмельницький: Хмельницький університет управління та права, 2013. 212 с.
2. Гетьман А. Поняття підзаконного нормативно-правового акта та його співвідношення із нормативно-правовим та правовим актами. *Форум права*. 2013. № 3. С. 106–113.
3. Гетьман А. Нормотворча діяльність органів виконавчої влади: поняття, сутність, основні ознаки. *Європейські перспективи*. 2013. № 6. С. 42–47.
4. Дзюбенко О.Л. Передумови формування юридичної техніки в епоху Нового часу. *Інформаційні технології в культурі, мистецтві, освіті, науці, економіці та праві: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 1–2 квітня 2018 р.)*. Київ: КНУКМ, 2018. С. 125–127.
5. Дорохов Р.П. До питання про теоретико-методологічні засади нормотворчості. *Митна справа: зб. наук. праць*. Ч. 2; Одеська нац. юрид. акад.; Львів: *Митна газета*. 2011. № 5 (77). С. 84–89.
6. Косович В.М. Удосконалення нормативно-правових актів України: техніко-технологічні аспекти. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2015. 568 с.
7. Легін Л.М. Нормативно-правовий акт: поняття та система ознак. *Право і суспільство*. 2016. № 2. С. 21–26.
8. Мухін В.В. Індивідуальне регулювання у механізмі децентралізації у праві : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.01 Харків, 2018. 443 с.
9. Назарук Ю. Теоретичні характеристики правозастосовного акта. *Підприємництво*,

- господарство і право*. Київ, 2017. № 3. С. 217–220.
10. Наумова К.І. Правові акти органів і посадових осіб місцевого самоврядування в системі джерел муніципального права в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.02. Харків, 2017. 255 с.
  11. Нечипоренко А.О. Нормотворчість в Україні: поняття, види, напрямки удосконалення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Харків, 2015. 21 с.
  12. Онищук І.І. Техніка юридичного письма в нормативно- правових актах: монографія. Харків: Право, 2019. 226 с.
  13. Петришина О.М. Нормотворча діяльність в органах місцевого самоврядування в Україні: монографія; Національний університет «Юридична академія ім. Я. Мудрого». Харків, 2015. 231 с.
  14. Петрученко К.І. Нормативно-правові акти місцевого самоврядування як джерело права: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2014. 20 с.
  15. Погорелова З.О., Попович Т.П., Бариська Я.О. Практика нормотворення і правореалізації: навчально-методичний посібник. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. 58 с.
  16. Риндюк В. І. Нормотворча діяльність: навчальний посібник. Київ, 2017. 20 с.
  17. Хоменко В.О. Процедура прийняття нормативних актів органами місцевого самоврядування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2015. № 34. С. 144–147.
  18. Чернецька О.В. Конституційні основи правотворчої компетенції представницьких органів місцевого самоврядування: монографія. Київ, 2015. 92 с.
  19. Шпак Ю.А. Стадії нормотворчого процесу в органах місцевого самоврядування: теоретико-правовий аспект. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2014. № 801. С. 103–108.
  20. Яковенко М.О. Юридична техніка: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни студентами спеціальності 081 «Право». Полтава: ВНЗ Укоопспілки «ПУЕТ». 2016. 148 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. http://www.rada.gov.ua	- Веб-портал Верховної Ради України
2. http://www.president.gov.ua	- Веб-портал Адміністрації Президента України
3. http://www.kmu.gov.ua	- Веб-портал Кабінету Міністрів України
4. http://www.cvk.gov.ua	- Веб-портал Центральної виборчої комісії
5. http://www.scourt.gov.ua	- Веб-портал Верховного Суду України
6. http://www.nads.gov.ua	- Веб-сайт Національного агентства України з питань державної служби
7. http://nbuv.gov.ua/	- Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
8. https://www.khm.gov.ua/	- Веб-сайт Хмельницької міської ради
9. http://km-oblrada.gov.ua/	- Веб-сайт Хмельницької обласної ради
10. http://www.univer.km.ua/	- Веб-сайт Хмельницького університету управління та права